

БИЗНЕС ПЛАН

БИС/ТК 55

РУДИ И СКАЛНИ МАТЕРИАЛИ

1 БИЗНЕС СРЕДА НА БИС/ТК

1.1 Описание на бизнес средата

Следните политически, икономически, технически, регулаторни, социални фактори описват бизнес средата на сектора, свързан с областта на БИС/ТК 55, които могат да повлияят значително на процеса на разработването и на съдържанието на стандартите:

Бизнес планът отразява потребностите на заинтересованите страни, позволява да се идентифицират приоритетите при разработване на стандарти на национално ниво и при въвеждане на европейски и международни стандарти и подпомага приемането на работната програма на ТК 55. От дейността на ТК 55 са заинтересовани на практика производителите и потребителите на: железни, медни, оловни и цинкови и други руди и концентрати и съдържащите се в тях елементи и компоненти, както и производителите и потребителите на скални строителни материали. Интересът от стандарти в областта е голям, тъй като тези продукти се продават директно на Лондонската борса и се подчиняват на Регламент 305/2011/ЕС *Строителни продукти*.

В наши дни търговията с много продукти се осъществява на базата на технически спецификации и за повечето продукти, преди да бъдат пуснати на пазара, се изисква доказване на съответствието им с определени технически изисквания и нормативни актове, свързани с безопасността им. В допълнение на това ролята на европейските и международните методи за изпитване и друга техническа информация са много важни и достоверността на резултатите от изпитванията са фактор при вземане на решение за покупка и употреба на даден продукт.

Рудите, концентратите и скалните материали са необходима суровина за промишлеността и строителството и техническите изисквания за произвежданите продукти стават все по-строги. Законодателят изисква повече информация относно отпадъците, стабилността и токсикологичните параметри на суровините и крайните продукти. Освен това, търговията с тези суровини и материали става все по-важна и техническите бариери са нежелани. В резултат на това необходимостта от стандартизирани аналитични методи и производствени процедури е несъмнена.

По инициатива на националния орган за стандартизация на Китай (SAC) през 2018 г. се създаде нов международен комитет *Карст*. Карстът е широко разпространен в световен мащаб и има своя специфика (изключителна сложност, висока хетерогенност). Независимо от широкото разпространение, карстът и неговата специфика продължават да бъдат слабо познати за международната общественост. Това обяснява зачестяващите случаи на груби нарушения при експлоатацията на карстови ресурси и при стопанисването и управлението на карстови територии. Управлението трябва да бъде обвързано с резултати от интегриран мониторинг, който да включва и системи за непрекъснат инструментален мониторинг. Подходящи за стандартизация са и условията за експлоатация на карстови ресурси, предвид специфичните условия, в които се извършват много от дейностите, свързани с тази експлоатация. В стратегически план международното участие по стандартизация в областта на карста ще създаде благоприятни условия за развитие на карстологията в световен мащаб.

1.2 Област на действие на БИС/ТК 55

В областта на действие на БИС/ТК 55 се включва стандартизация на руди, концентрати, естествени скални материали, строителни елементи (елементи за павиране и бордюри), геотехника, карст, включително изисквания, идентификация и описание, терминология, методи за вземане на проби, химични и физико-химични методи за изпитване, сита, и определяне на геометрични характеристики.

БИС/ТК 55 е отговорен за фонд от над 250 чисто национални стандарти.

БИС/ТК 55 е огледален на следните европейски и международни технически комитети:

CEN/TC 178 *Paving units and kerbs* [Елементи за навирание и бордюри];

CEN/TC 246 *Natural stones* [Естествени скални материали];

CEN/TC 341 *Geotechnical Investigation and Testing* [Геотехнически изследвания и изпитвания]

ISO/TC 24 *Particle characterization including sieving* [Основни характеристики на частиците, включително пресяване] - наблюдател

ISO/TC 24/SC 4 *Particle characterization* [Основни характеристики на частиците] - наблюдател

ISO/TC 24/SC 8 *Test sieves, sieving and industrial screens* [Контролни сита, пресяване и промишлени филтри] - наблюдател

ISO/TC 82 *Mining* [Минно дело] - наблюдател

ISO/TC 102 *Iron ore and direct reduced iron* [Желязна руда и директно редуцирано желязо] - наблюдател

ISO/TC 102/SC 1 - *Sampling* [Вземане на проби] - наблюдател

ISO/TC 102/SC 2 - *Chemical analysis* [Химични анализи] - наблюдател

ISO/TC 102/SC 3 - *Physical testing* [Физични изпитвания] - наблюдател

ISO/TC 182 *Geotechnics* [Геотехника] - наблюдател

ISO/TC 183 *Copper, lead, zinc and nickel ores and concentrates* [Медни, оловни, цинкови и никелови руди и концентрати] - наблюдател

ISO/TC 319 *Karst* [Карст] - наблюдател

Като член на CEN БИС/ТК 55 участва в работата на техническите комитети на CEN, които разработват хармонизирани стандарти, съгласно Регламент 305/2011/ЕС *Строителни продукти* и Директива 2001/16/ЕО *Оперативна съвместимост на транс европейската конвенционална железопътна система*.

1.3 Количествени индикатори на бизнес средата

Следните количествени индикатори описват бизнес средата с цел да се даде подходяща информация в подкрепа на дейностите на БИС/ТК 55 *Руди и скални материали*

През последните 15 години българската минно-добивна промишленост е направила инвестиции в размер на над 1 милиард лева (*Cat Magazine, брой 2, 2015 г.*) в области като околна среда, иновации, грижа за персонала и повишаване стандартите на местните общности. Идеята, че е дошло време компаниите в тази промишленост да преминат отвъд законовите изисквания и да продължат пътя си към устойчивото развитие се реализира като утвърден стандарт за тази индустрия.

Произведената продукция от предприятия в България, занимаващи се с производство на изделия от естествени скални материали е на стойност над 2 млрд. лв. (годишна база) (www.mi.government.bg). Оборътът на външните пазари на сектора възлиза на над 800 млн.лв. (www.mi.government.bg) Делът на експорта на изделия от този бранш в общия износ на промишлени стоки е над 2 %. (www.mi.government.bg). Производството на предприятията от сектора се състои основно от: цимент, вар, гипс, бетон, пясък и други инертни материали. Сред фирмите, развиващи дейност в бранша могат да се открият: Каолин АД, Девня Цимент АД, Златна Панега Цимент АД и др.

България е сред държавите с най-голям относителен дял на карстовите територии (около 25 %)¹, в които са известни и проучени повече от 6 000¹ пещери. Изключителното съчетание от морфогенетични типове карст се характеризира с голям пространствен обхват (от 2914 м при в. Вихрен до 120 м по северното Черноморие). В България съществува специализирана научна мрежа за интегриран мониторинг на карстови геосистеми. Тя се изгражда от 2011 г. в сътрудничество между Националния институт по геофизика, геодезия и география

¹ Всички цифрови стойности са цитирани от www.nigg.bas.bg

към БАН и Института по структура и механика на скалите и Института по ядрена физика към Чешката академия на науките. Към настоящия момент мрежата включва 45¹ пещери със 79¹ пункта за мониторинг.

2 ПОЛЗИ, ОЧАКВАНИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК 55

Чрез своята дейност по стандартизация БИС/ТК 55 работи за отразяване на съвременните технологии и добрите практики, подпомагане повишаването на качеството и безопасността на продуктите, повишаване на конкурентноспособността и възможността за износ, задоволяване нуждите на вътрешния пазар, достъп до международните пазари и улесняване на търговията с рудни и скални материали, както и опазване на околната среда.

БИС/ТК 55 въвежда с превод основно хармонизирани европейски стандарти, което улеснява използването им и предоставя решение за удовлетворяване на изискванията на европейското и националното законодателство.

Конкретните ползи от тези дейности основно са:

- Подпомагане премахването на техническите бариери пред търговията чрез прилагане на национално ниво на изискванията към продуктите в европейските стандарти.
- Гарантиране на ефективната работа на участниците в производството и търговията на продуктите чрез поддържане в актуално състояние на фонда от чисто национални стандарти.

3 УЧАСТИЕ В ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК

Членуването в Българския институт за стандартизация е доброволно. Членове на БИС могат да бъдат юридически лица, които желаят да подкрепят дейността по националната стандартизация и са съгласни да спазват устава на БИС. В работата на Техническите комитети вземат участие упълномощени представители на членовете на БИС, които ги представляват по всички въпроси, свързани с дейността по стандартизация.

В ТК 55 са представени следните групи: производители и търговци, администрация на изпълнителната власт, научни организации, институти и университети, органи за оценяване на съответствието и лаборатории за изпитване.

4 ЦЕЛИ НА БИС/ТК И СТРАТЕГИИ ЗА ТЯХНОТО ПОСТИГАНЕ

4.1 Определяне на целите на БИС/ТК

Основните цели на БИС/ТК 55 са:

- Повишаване ефективността на участие в работата на CEN и ISO чрез съгласуване на проектите на европейските и международните стандарти.
- Поддържане в актуално състояние на фонда от чисто национални стандарти и стандартизационни документи в областта на рудите и скалните материали чрез провеждане на периодичен преглед и преработване на неактуални стандарти.
- Възможно участие в работни групи за конкретен проект на CEN и ISO или в пленарни заседания на съответните технически комитети при наличие на финансови средства;

4.2 Идентифициране на стратегиите за постигане целите на БИС/ТК 55

За постигане на поставените цели БИС/ТК 55 *Руди и скални материали* ще работи за:

- Приоритетно въвежданите европейски и международни стандарти чрез превод на български език в областта на рудите, скалните материали и строителните продукти от тях с оглед най-пълно задоволяване на потребностите на заинтересованите;

- Активизиране на участието в работата на европейските и международните технически комитети чрез даване на становища по проекти за стандарти и участие в работните органи;
- Активизиране на периодичния преглед на чисто националните стандарти и стандартизационни документи в областта на рудите и скалните материали и преработване на неактуални стандарти
- Активно използване на електронната платформа на БИС за даване на становища по проектите на стандарти и за периодичен преглед.
- Сътрудничество с технически комитети на БИС от други области:
 - ТК 4 *Цимент, вар и гипс*
 - ТК 5 *Бетон и разтвори*
 - ТК 15 *Опазване на околната среда*
 - ТК 17 *Черна металургия*
 - ТК 20 *Тежки цветни метали и сплави*
 - ТК 34 *Управление на качеството и оценяване на съответствието*
 - ТК 68 *Пътно дело*

4.3 Аспекти на околната среда

Строителните материали, произведени от естествени минерални ресурси оказват значително вредно влияние върху околната среда, понякога с далечни екологични последици. Поради това производството трябва да се извършва с последващо възстановяване в естествено състояние. Съобразяването със стандартите по отношение на изискванията за намаляване на отпадъчните материали и по-ефективното използване на природните ресурси се счита за основна цел на устойчивото развитие.

В световен мащаб, както и в България, все повече се осъзнава, че законовите изисквания са минималното, с което трябва да се съобразяват компаниите, заети в минно-добивната промишленост. Тези норми не са достатъчни и постоянно съществува стремеж те да бъдат нарушавани. Търсенето на възможности за подобряване на условията на труд, за опазване на здравето на служителите, както и благосъстоянието на местните общности, са области, с които стандартите е необходимо да бъдат съобразявани.

Спецификата на карста го прави силно уязвим на природни и антропогенни въздействия, особено на фона на задълбочаващите се глобални промени. България има уникален карстов потенциал и остра необходимост от неговата стандартизация, която да подобри устойчивото развитие на карстовите територии и да оптимизира природосъобразното експлоатиране на карстовите ресурси.

5 ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РАБОТНАТА ПРОГРАМА НА БИС/ТК

Факторите, влияещи на изпълнението на работната програма на ТК 55, са:

- наличие на експерти, които владеят английски език;
- финансови средства за превод на европейски и международни стандарти и стандартизационни документи;
- финансови средства за участие на експерти в срещите на работни групи за разработване на стандарти.

Като се има предвид големия брой фирми, които произвеждат и търгуват с руди, концентрати и скални материали, представителството им в БИС/ТК 55 е ограничено и е необходимо да продължат усилията за привличане на нови членове на БИС.

В стратегически план участието на експерти в дейността на стандартизация от областта на карста ще създаде благоприятни условия за развитие на карстологията в България и за привличане и професионално израстване на млади карстолози.